

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 20/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä lokakuuta 2014 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta (HE 195/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Juuso Kalliokoski, neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola ja lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Christell Åström, työ- ja elinkeinoministeriö

- yksikön johtaja Markus Lounela, Maaseutuvirasto
- lakimies Vesa Malila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- yksikön päällikkö Kari Kivikko, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
- yksikön päällikkö Pekka Tahvanainen, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
- yksikön päällikkö Risto Skyttä, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY).

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Suomen Kuntaliitto
- ProAgria Keskusten Liitto
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annettua lakia. Laki liittyy Euroopan unionin maatalouspolitiikan uudistukseen. Euroopan unionin säädösten asteittainen valmistuminen ja soveltaminen aiheuttavat tarpeen tehdä lakiin joitakin muutoksia ja saattaa se vastaamaan kaikilta osin uutta Euroopan unionin lainsäädäntöä. Lakiin ehdotetaan myös tehtäväksi sellaisia muutoksia, joilla pyritään lisäämään tukijärjestelmän joustavuut-

ta ja vähentämään toimijoille ja viranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Kehittämishankkeiden tukemisessa voitaisiin hyödyntää Euroopan unionin valtiontukisääntöihin liittyviä ryhmäpoikkeuksia, ja yritysten osallistumista paikallisen toimintaryhmän koordinoimiin teemahankkeisiin voitaisiin tarpeellisesti määrin lisätä. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että elintarvikkeiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen myönnettävää tukea sekä tukea

viljelijöille maatalan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle voidaan maksaa myös muille kuin maaseutualueille. Eräitä laissa säädettyjä määräaikoja ehdotetaan väljennettäväksi yritysten aseman helpottamiseksi.

Viranomaisten työtä ehdotetaan vähennettäväksi karsimalla tarpeettomia lausuntomenettelyjä ja lisäämällä mahdollisuutta sähköiseen tiedonsiirtoon viranomaisten välillä. Viranomais-ten tarkastusoikeus laajennettaisiin koskemaan

niitä tilanteita, joissa tuettu toiminta tai tuetun investoinnin kohde siirretään toiselle ennen kuin Euroopan unionin lainsäädännön mukainen tuetujen toimien pysyvyyttä koskeva määräaika on kulunut. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä muutoksia, jotka ovat luonteeltaan teknisiä tai muutoin merkitykseltään vähäisiä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että lakia maaseudun kehittämisen tukemisesta (28/2014) sovelletaan maaseudun kehittämisohjelman (*ohjelma*) tavoitteita edistävän yritys- ja hanketoiminnan tukemiseen. Yritystukia voidaan myöntää viljelijöille ja heidän perheenjäsenilleen maatalan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle sekä mikroyrityksille ja pienille yrityksille muuhun yritystoimintaan kuin maatalouteen. Keskisuurille yrityksille voidaan lisäksi myöntää tukia maataloustuotteiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen. Maaseudun hanketoiminnan tukia voidaan myöntää mm. toimenpiteisiin, jotka parantavat maaseudun asukkaiden elinoloja ja viihtyvyyttä, edistävät yleisesti alueen elinkeinotoimintaa taikka tähtäävät koulutuksen tai tiedonvälityksen suunnitteluun ja järjestämiseen. Kehittämishanketuella voidaan tukea myös määrättyjä yleishyödyllisiä investointeja. Maaseudun paikallisen kehittämisen edistämiseksi voidaan lisäksi tukea paikallisten toimintaryhmien toimintaa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tänä vuonna voimaan tulleen maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain valmistelussa on jooitu ottaa huomioon sen valmisteluajankohdaksi käytössä olleet EU-säädösten luonnokset, mistä johtuen laki on jo pääosin ristiriidaton säädöksiin nähden. Uuden EU-lainsäädännön valmistumisen myötä on kuitenkin varmistunut, että lainsäädäntö antaa jäsenvaltioille joissakin asioissa enemmän liikkumavaraa kuin mitä ny-

kyinen kansallinen laki sallii. Lakiin ehdotettujen muutosten tavoitteena onkin lisätä sääntelyyn uuden EU-lainsäädännön mahdollistamaa väljyyttä, jotta voitaisiin tukea nykyistä laajemmin erityyppisiä hankkeita. Lisäksi tavoitteena on keventää tukiprosessista toimijoille ja viranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2007—2013 arvioinnin perusteella ja myöhemmässä tarkastelussa on myös käynyt ilmi, että eräitä sellaisia lain säännöksiä, joita on noudatettu jo edellisellä rahoituskaudella voimassa olleen lainsäädännön mukaan, on tarkoituksenmukaista muuttaa hankkeiden käynnistämisen ja niiden toteuttamisen helpottamiseksi sekä tukien hakemisesta, myöntämisestä ja maksamisesta toimijoille ja viranomaisille aiheutuvan hallinnollisen taakan keventämiseksi. Valiokunta edellyttää, että niin EU-lainsäädännön liikkumavara kuin kansallinenkin liikkumavara hyödynnetään täysimääräisesti byrokratian karsimiseksi siten, että tukien hallinnointi tulee kevyemmäksi kuin edellisellä tukiohjelmakaudella. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että myös yritystukiin liittyviä määräaikasäännöksiä ja muita säännöksiä ehdotetaan esityksessä väljennettäväksi toimijoille ja viranomaisille aiheutuvan hallinnollisen taakan keventämiseksi. Lais- ta poistetaan vaatimus, jonka mukaan yritystuen maksua on haettava vähintään kerran vuodessa. Uuden yrityksen perustamistoimet tulee ehdotuksen mukaan saattaa loppuun kolmen vuoden

kuluessa tuen myöntämisestä, kun määräaika on nykyisin kaksi vuotta. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä muutoksia, jotka helpottavat yritysten asemaa toimintamuodon muutospauksissa. Viranomaisten työtä esityksessä ehdotetaan vähennettäväksi karsimalla tarpeettomia lausuntomenettelyjä ja lisäämällä mahdollisuutta sähköiseen tiedonsiirtoon viranomaisten välillä.

Esityksen perusteluissa on todettu, että *maaseutuasetuksella* [Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1305/2013] toteutettavan unionin maaseudun kehittämispolitiikan prioriteetit liittyvät mm. osaamisen siirtoon ja innovointiin sekä sosiaalisen osallisuuden edistämiseen, köyhyyden vähentämiseen ja talouden kehittämiseen maaseudulla sekä kaikenlaisen maatalouden kilpailukyvyyn parantamiseen ja elintarviketietojen organisointiin kaikilla alueilla. Tästä johtuu, että vaikka maaseudun kehittämiseen suunnattuja yritys- ja hanketukia maksetaan lähtökohtaisesti maaseutualueille, elintarvikkeiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen myönnettävää tukea sekä tukea viljelijöille maatalouden toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle on mahdollista maksaa myös maan muille alueille. Esityksessä ehdotetaan mainitusta mahdollisuudesta otettavaksi säännös lain 19 §:ään.

Valiokunta pitää sinänsä hyvänä, että mainittuja elintarvikkeiden jalostus- ja jakeluketjuja tukevia toimenpiteitä voidaan toteuttaa toiminnan sijaintipaikasta riippumatta, mikä mahdollistaa maataloustuotteiden kysynnän lisäämisen ja siten parantaa myös syrjäisten maatalousalueiden asemaa. Valiokunta korostaa kuitenkin sitä, että lain mukaan tuet tulee kohdistaa edelleen vain

pk-yrityksille. Lisäksi laki mahdollistaa suuremmat tuki-intensiteetit harvaan asutuilla alueilla. Valiokunta pitääkin erittäin tärkeänä, että tukijärjestelmän pääpaino on edelleen vahvasti maaseutualueiden tukemisessa.

Muilta osin esityksessä ehdotetut muutokset ovat suurelta osin teknisluonteisia, kuten viittaussäännöksiä koskevia tarkistuksia. Lisäksi eräitä säännöksiä yhtenäistetään. Siten takaisinperittävään tukeen sovellettavat korkosäännökset uudistetaan, jotta koron laskeminen vastaa komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 vaatimuksia ja alkaa kaikkien maatalouden ja maaseudun tukia koskevien lakien mukaan samasta ajankohdasta eli vasta 60 päivän kuluttua takaisinperintäpäätöksen tekopäivästä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että niin EU-lainsäädännön liikkumavara kuin kansallisenkin liikkumavara hyödynnetään täysimääräisesti byrokratian karsimiseksi siten, että tukien hallinnointi tulee kevyemmäksi kuin edellisellä tukiohjelmakaudella.

MmVM 20/2014 vp — HE 195/2014 vp

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Kari Rajamäki /sd
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Janne Sankelo /kok
jäs.	Markku Eestilä /kok	Katja Taimela /sd
	Satu Haapanen /vihr	Tytti Tuppurainen /sd
	Lasse Hautala /kesk	vjäs. Pertti Hemmilä /kok (osittain)
	Anne Kalmari /kesk	Osmo Kokko /ps
	Timo V. Korhonen /kesk	Lasse Männistö /kok (osittain)
	Pirkko Mattila /ps	Eero Suutari /kok (osittain)
	Jari Myllykoski /vas	Harry Wallin /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.